

Oplæg om den fremtidige fødevarerstatistik

Indledning og baggrund

Danmarks Statistik overtog fra 1. januar 2009 ansvaret for udarbejdelse af regnskabsstatistikkerne på Fødevarerområdet fra Fødevarerøkonomisk Institut (FOI) på Københavns Universitet. Uddrag af aftalen er angivet i bilag 1

Dette notat er Danmarks Statistiks redegørelse og oplæg til drøftelse af videre udbygning/styrkelse af fødevarerstatistikken.

Arbejdet med statistikkerne på fødevarerområdet i 2009-10

Regnskabsstatistikkerne fra FOI er planmæssigt blevet udarbejdet og offentliggjort i DST-regi. Der er sket ændringer med hensyntagen til ny lovregler og procedurer, herunder store tilpasninger i forbindelse med det ny Ø90-system for jordbrug. Udflytningen til DST har som forventet haft nogle effektiviserings- og synergieffekter, hvor regnskabsstatistikkerne fx har nydt godt af støtte fra metode- og formidlingskontorerne i DST. Indenfor kontoret for Fødevarerhverv er der dels sket en faglig videndeling og dels en øget kvalitet pga. mulighederne for test af sammenhænge mellem mikro- og makrodata.

Endvidere har DST færdiggjort en ny og forbedret version af produktionsgrensstatistikken. FOI har bidraget med udarbejdelse af nøgletal og deltaget i fastlæggelsen af rammerne for statistikken. DST-arbejdet med statistikken har vist sig at være væsentligt mere ressourcekrævende end oprindeligt forudsat – både i form af køb af eksterne IT-ressourcer og anvendelse af intern arbejdskraft. Samtidig har valget af en IT-løsning, der er integreret med den hidtidige model for den løbende jordbrugsstatistik medført en lang række nye problemer i denne model, der også har været meget ressourcekrævende.

Landbrugets bedriftsregister er opdateret ved inddragelse af en række administrative registre. Det drejer sig primært om det Generelle Landbrugsregister (GLR), Ejendomsstamregistret, Det Centrale HusdyrbrugsRegister (CHR) samt det Erhvervsstatistiske Register (ESR). I forbindelse med registerarbejdet indgår tilbagemeldinger vedr. enhederne i regnskabsstatistikkerne for landbrug og gartneri.

Landbrugets bedriftsregister (LBR) er i 2010 integreret med det Erhvervsstatistiske Register (ESR)

Det vurderes, at resultatet af integrationen har:

- øget kvaliteten ved udtræk af enheder til diverse landbrugs- og gartneritællinger, herunder regnskabsstatistikkerne.
- øget kvaliteten af ESR-landbrugsenheder, specielt mht. brancheoplysninger.
- øget effektiviteten i opdateringen af landbrugs- og gartnerienheder (idet ændringer fremover primært bliver opdateret maskinelt, og der sker kun vedligeholdelse af et register).

ESR blev på denne baggrund brugt som udsendelsesgrundlag for den totale landbrugs- og gartneritælling i maj 2010.

I sommeren 2010 er påbegyndt et udvalgsarbejde mellem DST og Viden-centret for landbrug (Skejby) med henblik på at indgå en formel samarbejds-aftale mellem de to institutioner. I forbindelse med dette arbejde drøftes og tilrettes samarbejdet, således at dette forbedres og styrkes i de kommende år.

Arbejdet med statistikkerne på fødevareområdet i 2011 og fremover

I det følgende beskrives de udviklingsaktiviteter DST har besluttet at gennemføre på fødevareområdet:

Produktionsopgørelser af frugt og grønt

I forbindelse med den nye forordning af afgrødestatistikker indgår opgørelser af frugt og grønt i den vegetabiliske produktionsstatistik. Der er i 2010 foretaget en totaltælling vedrørende grøntsager på friland. Det er planen i 2011 at foretage en tælling af bær og stenfrugt samt i 2012 en væksthustælling. Disse tællinger skal fungerer som benchmark, der kan ajourføres via konsulent-skøn, promilleafgiftsfonde m.m.

Produktionsmetoder i landbruget

I 2011 gennemføres på stikprøvebasis en forordningsbestemt statistik om produktionsmetoder i landbruget. Statistikken vil bl.a. belyse pløjnings- og dyrkningsmetoder, anvendelse af husdyrgødning, staldsystemer og markvanding.

Landbrugets bruttofaktorindkomst

I 2011 vil den forordningsbestemte BFI-opgørelse blive udarbejdet på NUTS 2 (regioner). Disse data vil blive leveret til kommissionen (Eurostat) og offentliggjort i Statistikbanken.

Landbrugs- og gartneritællingen 2013

Variabellisten til brug for den forordningsbestemte strukturtælling i 2013 drøftes indgående i de respektive arbejdsgruppemøder på basis af Eurostats indgående drøftelser med DG Agri og DG Env. Det tegner til, at der udover de basale strukturoplysninger vil være fortsat fokus på produktionsmetoder med statistik om bl.a. gødningstyper og mængde, opbevaringsfaciliteter, specifik fokus på kunstgødning, vandingsmetoder samt anvendte vandkilder.

Kommissionens udspil om den fremtidige landbrugspolitik

I forbindelse med kommissionens overvejelser omkring den fremtidige landbrugspolitik (første udspil forventes i november d.å.), er der taget fat på at drøfte fremtidige krav til den fælles landbrugsstatistik. Nogle af de elementer, der er højt prioriteret p.t., er landbrugsmiljøindikatorer, dyrevelfærd, fødevaresikkerhed og landdistriktsindikatorer. Der er enighed om, at der skal foretages en prioritering i den eksisterende EU-landbrugsstatistik for at frigøre ressourcer til udvidelsen.

Udover disse peger DST på en række mulige udviklingsprojekter. En gennemførelse af disse vil dog afhænge af den nødvendige finansiering.

*Ressourceområde-
statistikken*

Et område er genoptagelse af ressourceområdestatistikken¹ for fødevarerektoren, hvor der sker en analyse af hele fødevarerektoren med belysning af beskæftigelse, omsætning, udenrigshandel, forskning, innovation mv.

På et møde i december 2009 oplyste Fødevareministeriet, at statistik på dette grundlag var stærkt efterlyst i ministeriets arbejde.

DST har i samarbejde med Danske Regioner opdateret Ressourceområderne til DB07 i forbindelse med et konkret projekt. 2008 tal er offentliggjort i Nyt fra Danmarks Statistik 2. september 2010.

Den ny version af Ressourceområderne kan fremover også bruges som grundlag for opgaver for andre eksterne kunder. For at dette kan lade sig gøre kræves dog tilpasning til de relevante statistikområder.

*Konsolideret
regnskabsstatistik*

En konsolideret (og eventuelt udbygget) regnskabsstatistik for hele fødevarerektoren, så den også dækker de sektorer, der forarbejder og distribuerer fødevarer.

DST har transformeret begreberne i den sædvanlige regnskabsstatistik for de primære erhverv, således at de er sammenlignelige med begreberne i DSTs regnskabsstatistik for byerhverv. Den ny version af regnskabsstatistikkerne for de primære erhverv indlægges i statistikbankens afsnit for Generel erhvervsstatistik sammen med regnskabsstatistikkerne for byerhverv. Herved er det muligt at anvende regnskabsstatistikkerne for de forskellige brancher for fødevarerhverv sammen.

Dette område er således forberedt til at kunne anvendes i forbindelse med en statistik opdelt efter ressourceområder.

*Regnskabsstatistik for
øvrige primære erhverv*

En udbygning af regnskabsstatistikken for de øvrige primære erhverv.

I bilag 2 ses hvilke brancher indenfor primærerhvervene, der ikke dækkes af DSTs regnskabsstatistikker. Det fremgår endvidere, at de to væsentligste områder er brancherne for skovbrug og for serviceydelser for landbrug (maskinstationer). Det private skovbrug er p.t. delvis dækket af en regnskabsstatistik, der udarbejdes af brancheforeningen, mens maskinstationernes produktion dækkes af 10-årige tællinger, der dog ikke indeholder oplysninger om branchens økonomi.

Danmarks Statistik vil kunne dække disse to områder via en udvidelse af enten regnskabsstatistikken for byerhverv eller regnskabsstatistikkerne for primære erhverv.

Miljøforhold

En udbygning af den statistiske belysning af miljøforhold på landbrugsområdet.

DST har ikke mulighed for at udbygge dette område for egne midler. Da om-

¹ Statistik på erhvervsområdet, hvor brancherne er omgrupperet, således at der dannes 8 ressourceområder, hvoraf fødevarerområdet er et område, der både omfatter brancherne for de primære fødevarerhverv, forarbejdningsbrancher for fødevarer, tilknyttede tjenestebaner, handelsbrancher og fremstillingsbrancher for maskiner til fødevarerbrancherne.

rådet ikke hidtil har været forordningsdækket, har det tværtimod været nødvendigt med indskrænkninger.

Eurostat har nedsat en arbejdsgruppe, der varetager opgaven med den fremtidige udvikling af dette område, bl.a. med miljøindikatorer. Dette forventes at ende med forslag til forordning om data fra 2013, hvorefter forordningsforslaget må behandles i de sædvanlige danske organer med henblik på at sikre den fornødne finansiering.

FADN statistikken

Tilsvarende arbejder DG Agri på en udvidelse af indberetningerne til FADN-statistikken fra 2013, hvor nogle af udvidelserne ser ud til at blive bedre dækning af anvendelsen af gødning og pesticider. Fra dansk side er der taget forbehold overfor disse udvidelser, dels fordi det ikke skønnes hensigtsmæssigt at indsamle disse oplysninger i FADN-regi, og dels på grund af udgifterne ved den ekstra dataindsamling.

Såfremt udvidelsen alligevel gennemføres, vil DST så vidt muligt benytte pesticid- og gødningsdata indsamlet til administrativt brug frem for ny indsamling hos landmændene.

Fiskeriområdet

FOI indsendte i 2009 ansøgning til Fiskerifonden om finansiering bl.a. af en ny IT-applikation til behandling af fiskeriregnskabsstatistikken og en udvidelse af antallet af anvendte regnskaber i to år. Formålet var at ajourføre og udbygge IT-systemet med mulighed for at estimere regnskaber for alle fartøjer med inddragelse af al den eksisterende viden om fartøjer og fangster fra især Fiskeridirektoratet. Der er senere kommet afslag på denne ansøgning, hvilket betyder, at regnskabsstatistikken for fiskeri ikke er i så god stand som ønskeligt. Dette er ikke mindst problematisk i forbindelse med ændringerne af fiskeriforvaltningen med et udbredt system af kvoter for forskellige fiskearter, der øger usikkerheden i resultaterne fra et stikprøvebaseret system.

Det planlægges i samarbejde med Danmarks Fiskeriforening og FOI at indsende ny ansøgning i 2011.

Statistikbanken for fisk

Udover at offentliggøre regnskabsstatistik for fiskeri og akvakultur vil DST arbejde for en omfattende og sammenhængende belysning af fiskerierhvervet i Statistikbanken og i forskerserviceordningen.

Dette indebærer, at såfremt Fiskeridirektoratet (FD) ønsker det, vil det være muligt at indlægge FDs data for fiskeri og akvakultur i Statistikbanken, således at alle statistiske oplysninger vedrørende fiskeri og akvakultur vil kunne findes samlet i Statistikbanken. Endvidere kunne FD-data indlægges i forskerdatatabasen, således at forskere kunne anvende disse data på linje med data fra regnskabsstatistikkerne.

Fiskeindustri

EU's dataforordning for fiskeriområdet (DG Mare) indeholder – udover kravene til data for fiskeri og akvakultur – også krav om data for fiskeindustri. Data for fiskeindustri for Danmark udarbejdes af FOI i samarbejde med regnskabsstatistikken for byerhverv i DST. Som led i arbejdet foretages en underopdeling af DSTs brancher på området med henblik på underbrancher til efterforarbejdningstype og fiskeart. Data fra DSTs råvaremåling har også været anvendt, men der mangler især data for mængder og for de mindre og mellemstore virksomheder.

Husstandsøkonomien i de primære erhverv.

Traditionelt indeholder regnskabsstatistikkerne for de primære erhverv også tabeller for husstandsøkonomien. Det er dog accepteret, at regnskaber kan indsendes uden disse oplysninger. Det gælder især for regnskaber for I/S, Aps. og A/S, hvor det i mange tilfælde ikke giver mening at indsamle oplysninger om familiens indtægter udenfor branchen eller om deres private udgifter. Disse tabeller vises derfor kun for en delmængde af populationen. Denne delmængde har været faldende og må ventes at falde yderligere i de kommende år.

Danmarks Statistik har de senere år med mellemrum lavet en registerbaseret stikprøvetælling af landbrugshusstandenes indkomster. En fortsættelse heraf vil indebære en del nyprogrammering.

Tilsvarende opgørelser kunne også foretages for husstandene i fiskeri og akvakultur.

DST-intern udnyttelse af data fra regnskabsstatistikkerne for de primære erhverv

Der er foreløbige aftaler med arbejdstidsregnskabet og nationalregnskabet om at samarbejde om at udnytte data fra regnskabsstatistikkerne til styrkelse af de pågældende områder i disse generelle statistikker.

Omkostninger ved nye tiltag på Fødevareområdet

Nedenstående tabel viser de anslåede omkostninger ved henholdsvis etableringen og driften af de ovenfor omtalte projekter på fødevarestatistikområdet.

Anslåede omkostninger	Etabl. Kr.	Drift Kr.
1. Produktionsopgørelser af frugt og grønt	finanslov	finanslov
2. Produktionsmetoder i landbruget	finanslov	finanslov
3. BFI på NUTS 2	finanslov	finanslov
4. Landbrugs- og gartneritællingen 2013	finanslov	finanslov
5. Ressourceområdestatistikken	120.000	60.000
6. Konsolideret og udbygget regnskabsstatistik	0	0
7. Udbygning af regnskabsstatistikken for øvrige primære erhverv (metode som for byerhverv)	180.000	60.000
8. Miljøindikatorer på landbrugsområdet	?	?
9. Udbygning af fiskeristatistikken	1.500.000	500.000
10. Fiskeridirektoratets data i Statistikbanken	?	?
11. Husstandsøkonomien i de primære erhverv		
Landbrug	180.000	60.000
Fiskeri og Akvakultur	180.000	60.000

Bilag 1. (uddrag af aftale af 23. april 2009)

Af aftalens pkt. 8 fremgår:

”Statistikdækningen på fødevareområdet skal udbygges/styrkes, jf. afsnittet om Statistikomfang i notat af 1. september 2008 fra Danmarks Statistik, Fødevareøkonomisk Institut og Fødevareministeriet (se bilag).

Effektiviseringer og synergieffekter skal indgå i grundlaget for en sådan udbygning/styrkelse. I det omfang, Danmark Statistik fravælger at offentliggøre de i afsnit 2 omfattede regnskabsstatistikker i trykt form, skal de herved sparede udgifter ligeledes anvendes til udbygning/styrkelse af statistikdækningen på fødevareområdet.

Danmarks Statistik forelægger oplæg om udbygning/styrkelse af statistikdækningen på fødevareområdet for det Rådgivende udvalg for landbrugsstatistik i løbet af 2009.”

Bilag 2.

Udtræk fra DST statistikbank (tabel ERH17) af brancher, der ikke er dækket af regnskabsstatistik fra FOI eller byerhverv.

Arbejdssteder efter tid, branche (DB07) og aktivitet

	Årlig lønsum (Mio. kr)	Antal fuldtidsbeskæftigede	Antal arbejdssteder ultimo november	Antal ultimo vember	job no-
2008					
014910 Kenneler	7	19	142		181
016100 Serviceydelser i forbindelse med planteavl	685	2 032	951		3 086
016200 Serviceydelser i forbindelse med husdyravl	248	713	766		1 700
016300 Forarbejdning af afgrøder efter høst	0	0	6		6
016400 Forarbejdning af frø/sædekorn til udsæd	148	411	17		427
017000 Jagt, fældefangst og serviceydelser i forbindelse hermed	2	7	28		36
021000 Dyrkning af træer og andre skovbrugsaktiviteter	497	1 432	2 042		3 786
022000 Skovning	7	18	41		63
023000 Indsamling af vildtvoksende forstmaterialer undtagen træer	0	0	0		0
024000 Serviceydelser til skovbrug	317	892	458		1 340

I 2008 overgår Erhvervsbeskæftigelsen til at anvende elndkomst som datagrundlag. Det betyder, at der er et databrud i statistikken. Se eventuelt kommentar til Nyt fra Danmarks Statistik nr. 257 af 9. juni 2010.

Enhed : Antal

Anm.: Da DB07 og EU-typologien for landbrug mv. ikke er helt sammenfaldende, kan der herudover forekomme enheder i DB07-brancherne, der ikke dækkes af FOI-statistikkerne. Det kan fx forekomme i 014920 Avl af pelsdyr mv., der udover minkavl bl.a. indeholder biavl og opdræt af kæledyr.